

Brott & påföljder, femte upplagan, Supplement 1 juli 2016

2 kap

2 § För brott som begåtts utom riket döms efter svensk lag och vid svensk domstol, om brottet begåtts

1. av svensk medborgare eller av utlänning med hemvist i Sverige,
2. av utlänning utan hemvist i Sverige, som efter brottet blivit svensk medborgare eller tagit hemvist här i riket eller som är dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare och finns här, eller
3. av annan utlänning som finns här i riket och på brottet enligt svensk lag kan följa fängelse i mer än sex månader.

Första stycket gäller inte, om gärningen är fri från ansvar enligt lagen på gärningsorten eller om den begåtts inom område som inte tillhör någon stat och enligt svensk lag svårare straff än böter inte kan följa på gärningen.

I fall som avses i denna paragraf får inte dömas till påföljd som är att anse som strängare än det svåraste straff som är föreskrivet för brottet enligt lagen på gärningsorten.

De inskränkningar av svensk domsrätt som anges i andra och tredje styckena gäller inte för sådana brott eller försök till brott som avses i

1. 4 kap. 1 a och 4 c §§ och 16 kap. 10 a § första stycket 1 och femte stycket,
2. 4 kap. 4 § andra stycket varigenom någon förmåtts att ingå ett sådant äktenskap eller en sådan äktenskapsliknande förbindelse som avses i 4 c §, eller
3. 6 kap. 1 – 6, 8, 9 och 12 §§, om brottet begåtts mot en person som inte fyllt arton år. Lag 2014:381).

Ändringarna har sin grund i den nya paragrafen om äktenskapstvång i 4:4c.

3 § För brott som begåtts utom riket döms även i annat fall än som avses i 2 § efter svensk lag och vid svensk domstol,

1. om brottet förövats på svenskt fartyg eller luftfartyg, eller om det begåtts i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen på sådant fartyg,
2. om brottet begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig eller om det begåtts av någon annan på ett sådant område och avdelningen befann sig där för annat ändamål än övning,
3. om brottet begåtts vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,
- 3a om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför gränsöverskridande arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,
4. om brottet förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning,
5. om brottet begåtts inom område som inte tillhör någon stat och förövats mot svensk medborgare, svensk sammanslutning eller enskild inrättning eller mot utlänning med hemvist i Sverige,
6. om brottet är kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage, penningförfalskning, försök till sådana brott, olovlig befattning med kemiska vapen, olovlig befattning med minor, osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, för-

sök till sådant brott, brott som avses i 5 § samma lag, brott enligt lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, uppvigling som bestått i en omedelbar och offentlig uppmaning att begå folkmord eller om brottet riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning, eller

7. om det lindrigaste straff som i svensk lag är stadgat för brottet är fängelse i fyra år eller däröver. Lag (2014:407).

Punkten 6 har ändrats. Innebörden av ändringen är att brott enligt lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser ska kunna lagföras i svensk domstol, oavsett var brottet begås eller av vem. Detsamma gäller uppvigling som har bestått i en omedelbar och offentlig uppmaning att begå folkmord. Samtliga brott enligt lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser avses. Således innefattas även försök, förberedelse och stämpling till folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse samt underlåtenhet att avslöja något av dessa brott.

3 kap

- 1 § Den som berövar annan livet, döms för mord till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år, eller, om omständigheterna är försvarande, på livstid. Lag (2014:274).

Lagändringen motiverades av en vilja att skärpa straffet för mord. HD har i mål B 4653-15 dock förklarat att livstidsstraffet inte på ett godtagbart sätt kan inordnas under lagtexten.

- 11 § För försök eller förberedelse till mord, dråp, barnadråp eller sådan misshandel som inte är ringa, och för stämpling till mord, dråp eller grov misshandel eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap. **Lag (2016:508)**.

Underlåtenhetsansvaret utvidgas till att omfatta även underlåtenhet att *förhindra* mord, dråp eller grov misshandel (däri inräknat synnerligen grov misshandel). Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

4 kap

- 4 § Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan utövar tvång genom hot att åtala eller ange någon annan för brott eller att lämna menligt meddelande om någon annan, döms också för olaga tvång, om tvånget är otillbörligt.

Om brottet är grovt döms för **grovt olaga tvång** till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art. **Lag (2016:508)**.

I andra stycket, där kvalifikationsgrunderna anges, har införts en punktlista. Den tidigare kvalifikationsgrunden – om gärningen innefattat pinande till bekvämlighet eller annan tortyr – ersätts med tre nya. Uppräkningen är inte uttömmande. Frågan om

brottet ska bedömas som grovt ska avgöras med beaktande av *samtliga* omständigheter vid brottet. Exempelvis bör allvaret i det som brottsoffret tvingas göra, tåla eller underlåta beaktas.

4 b § Den som förföljer en person genom brottsliga gärningar som utgör

1. misshandel enligt 3 kap. 5 § eller försök till sådant brott som inte är ringa,
 2. olaga tvång enligt 4 kap. 4 § första stycket,
 3. olaga hot enligt 4 kap. 5 § första stycket,
 4. hemfridsbrott eller olaga intrång enligt 4 kap. 6 §,
 5. kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a §,
 6. olovlig identitetsanvändning enligt 4 kap. 6 b §,
 7. ofredande enligt 4 kap. 7 §,
 8. sexuellt ofredande enligt 6 kap. 10 §,
 9. skadegörelse enligt 12 kap. 1 § eller försök till sådant brott
 10. åverkan enligt 12 kap. 2 § första stycket, eller
 11. överträdelse av kontaktförbud enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud
- döms, om var och en av gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet, för **olaga förföljelse** till fängelse i högst fyra år. Lag (2016:485).

Bestämmelsen har tillförts en ny punkt som utvidgar tillämpningsområdet till att omfatta även gärningar enligt straffbestämmelsen i 6 b § om olovlig identitetsanvändning.

4 c § Den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå ett äktenskap som är giltigt i den stat där det ingås, i den stat enligt vars lag det ingås eller i en stat i vilken minst en av makarna är medborgare eller har hemvist döms för **äktenskapstvång** till fängelse i högst fyra år.

Detsamma gäller den som på sätt som anges i första stycket förmår någon att ingå en äktenskapsliknande förbindelse, om den ingås enligt regler som gäller inom en grupp och som

1. innebär att parterna betraktas som makar och anses ha rättigheter eller skyldigheter i förhållande till varandra, och
2. innefattar frågan om upplösning av förbindelsen. Lag (2014:381).

Paragrafen är ny.

4 d § Den som genom vilseledande förmår en person att resa till en annan stat än den där han eller hon bor, i syfte att personen genom olaga tvång eller utnyttjande av hans eller hennes utsatta belägenhet ska förmås att ingå ett sådant äktenskap eller en sådan äktenskapsliknande förbindelse som avses i 4 c §, döms för **vilseledande till tvångsäktenskapsresa** till fängelse i högst två år. Lag (2014:381).

Paragrafen är ny.

5 § Om någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för **olaga hot** till böter eller fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för **grovt olaga hot** till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om hotet påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenatt-rapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller annars har varit av allvarligt slag, eller

2. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Lag (2016:508).

I paragrafen införs omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Uppräkningen är inte uttömmande. Frågan om brottet ska bedömas som grovt ska avgöras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet.

- 6 b § Den som genom att olovligen använda en annan persons identitetsuppgifter utger sig för att vara honom eller henne och därigenom ger upphov till skada eller olägenhet för honom eller henne, döms för **olovlig identitetsanvändning** till böter eller fängelse i högst två år. **Lag (2016:485).**

Straffbestämmelsen tar sikte på förfaranden där någon utger sig för att vara en annan person genom att *olovligen* använda den personens identitetsuppgifter och därigenom ger upphov till skada eller olägenhet för denne.

- 9 c § Den som olovligen bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling eller olovligen ändrar, utplånar, blockerar eller i register för in en sådan uppgift döms för **dataintrång** till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som olovligen genom någon annan liknande åtgärd allvarligt stör eller hindrar användningen av en sådan uppgift.

Är brottet grovt, döms för grovt dataintrång till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har orsakat allvarlig skada eller avsett ett stort antal uppgifter eller annars varit av särskilt farlig art. Lag (2014:302).

Av första stycket framgår att bestämmelsen inte längre är subsidiär till straffbestämmelserna i 4:8 och 4:9 BrB. I andra stycket, som är nytt, straffbeläggs grovt dataintrång.

- 10 § För försök, förberedelse eller stämpling till människorov, människohandel eller olaga frihetsberövande och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra ett sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök, förberedelse eller stämpling till grovt olaga tvång, äktenskapstvång eller grovt olaga hot och för försök eller förberedelse till dataintrång som om det fullbordats inte skulle ha varit att anse som ringa, eller grovt dataintrång. Lag (2016:508).

Underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att förhindra människorov, människohandel och olaga frihetsberövande. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott. Vidare straffbeläggs stämpling till grovt olaga tvång och äktenskapstvång samt försök, förberedelse och stämpling till grovt olaga hot.

- 11 § Hemfridsbrott eller olaga intrång som inte är grovt, kränkande fotografering eller förberedelse till sådant brott, **olovlig identitetsanvändning**, ofredande som inte förövats på allmän plats, intrång i förvar, olovlig avlyssning som inte förövats på allmän plats eller förberedelse till sådant brott får åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal är påkallat från allmän synpunkt. Detsamma gäller olaga tvång genom hot att åtala eller ange annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande samt försök eller förberedelse till sådant brott. Lag (2016:485).

Paragrafen har ändrats genom att den föreskrivna begränsningen i åtalsrätten har utvidgats till att omfatta även olovlig identitetsanvändning enligt 6 b §.

5 kap

5 § Brotts som avses i 1–3 §§ får inte åtalas av någon annan än målsäganden. Om brottet riktar sig mot någon som är under arton år eller om i annat fall målsäganden anger brottet till åtal, får dock åklagaren väcka åtal om detta anses påkallat från **allmän synpunkt** och åtalet avser

1. förtal och grovt förtal,
2. förolämpning mot någon i eller för hans eller hennes myndighetsutövning,
3. förolämpning mot någon med anspelning på hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse, eller
4. förolämpning mot någon med anspelning på hans eller hennes sexuella läggning.

Har förtal riktats mot en avliden, får åtal väckas av den avlidnes efterlevande make, bröstarvinge, förälder eller syskon och, om åtal av särskilda skäl anses påkallat från allmän synpunkt, av åklagare.

Innebär brott som avses i 1–3 §§ att någon genom att förgripa sig på en främmande makts statsöverhuvud som vistas i Sverige eller på en främmande makts representant i Sverige har kränkt den främmande makten, får brottet åtalas av åklagare utan hinder av första stycket. Åtal får dock inte ske utan förordnande av regeringen eller den regeringen har bemyndigat till detta. Lag (2014:222).

Vad gäller den särskilda åtalsprövningen i första stycket om målsäganden har fyllt 18 år har kravet på särskilda skäl för att få väcka åtal ersatts med orden ”allmän synpunkt”.

6 kap

15 § För försök till våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt tvång, grovt sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, grovt sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn, utnyttjande av barn för sexuell posering, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell handling av barn, köp av sexuell tjänst, koppleri och grovt koppleri döms det till ansvar enligt 23 kap.

Detsamma gäller för förberedelse till koppleri samt för förberedelse och stämpling till och underlåtenhet att avslöja eller förhindra våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och grovt koppleri. **Lag (2016:508)**.

Underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att **förhindra** våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och grovt koppleri. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett **bestämmande inflytande** i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

7 kap

4 § Den som obehörigen skiljer ett barn under femton år från någon som har vårdnaden om barnet döms för **egenmäktighet med barn** till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte utgör brott mot frihet. Detsamma gäller, om den som gemensamt med någon annan har vårdnaden om ett barn under femton år utan beaktansvärt skäl

egenmäktigt **skiljer** barnet från den andra vårdnadshavaren eller om den som ska ha vårdnaden obehörigen bemäktigar sig barnet och därigenom själv tar sig rätt.

Till ansvar enligt första stycket döms också den som obehörigen skiljer ett barn under femton år från någon som vårdar barnet med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, om gärningen inte utgör brott mot frihet eller främjande av flykt.

Är brott som avses i första eller andra stycket grovt, ska gärningsmannen dömas till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år. Lag (2014:303).

Syftet med lagändringen är att straffansvaret när gm har del i vårdnaden i huvudsak ska motsvara det som enligt första meningen gäller när någon som inte har del i vårdnaden obehörigen skiljer barnet från dess vårdnadshavare.

8 kap

6 § Om brott som avses i 5 § är grovt, döms för **grovt rån** till fängelse i lägst fyra och högst tio år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om våldet har varit livsfarligt,
2. om gärningsmannen har tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars har visat synnerlig råhet eller på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat den rånades skyddslösa eller utsatta ställning, eller
3. om gärningen har varit av särskilt farlig art. **Lag (2016:508)**.

I andra stycket införs en punktlista. Uppräkningen är inte uttömmande. Frågan om brottet ska bedömas som grovt ska avgöras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet. Den första och andra punkten omfattar de sedan tidigare gällande kvalifikationsgrunderna. I den tredje punkten anges som en ny kvalifikationsgrund att gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

12 § För försök eller förberedelse till stöld, grov stöld, rån, grovt rån, tillgrepp av fortskaffningsmedel, olovlig kraftavledning eller olovlig avledning av värmeenergi döms det till ansvar enligt 23 kap. **Detsamma gäller för stämpling till grov stöld och stämpling till eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra rån eller grovt rån.** Skulle tillgrepp av fortskaffningsmedel eller olovlig avledning av värmeenergi, om brottet fullbordats, ha varit att anse som ringa, ska gärningen dock inte medföra ansvar. **Lag (2016:508)**.

Den första ändringen innebär att underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att **förhindra** rån eller grovt rån. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

Den andra ändringen innebär att även stämpling till grov stöld kriminaliseras.

9 kap

4 § Den som genom olaga tvång förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den tvingade eller någon i vars ställe denne är, döms, om inte brottet är att anse som rån eller grovt rån, för **utpressning** till fängelse i högst två år. Om brottet är ringa döms för **ringa utpressning** till böter.

Om brottet är grovt döms för **grov utpressning** till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,

2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art. **Lag (2016:508).**

I paragrafen har införts brottsbeteckningarna ringa utpressning och grov utpressning. Kvalifikationsgrunderna, som delvis ändras, anges nu i en punktlista. Uppräkningen är inte uttömmande.

6a § Paragrafen har upphört att gälla enligt lag (2014:308) om ändring i brottsbalken.

7a § Paragrafen har upphört att gälla enligt lag (2014:308) om ändring i brottsbalken.

I paragraferna straffbelades tidigare brotten penninghäleri och penninghäleri-förseelse. Bestämmelserna har brutits ut ur BrB och placerats i en ny lag (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott.

- 11 § För försök eller förberedelse till bedrägeri, grovt bedrägeri, utpressning, ringa utpressning, grov utpressning, ocker eller grovt häleri och för stämpling till grovt bedrägeri, grov utpressning eller grovt häleri döms det till ansvar enligt 23 kap. Bestämmelserna i 23 kap. 3 § ska dock inte gälla i fråga om försök till utpressning, ringa utpressning eller grov utpressning.

Som för förberedelse till bedrägeri eller grovt bedrägeri döms den som för att bedra försäkringsgivare eller annars med bedrägligt uppsåt skadar sig eller någon annan till person eller egendom. Detsamma ska gälla, om någon med samma uppsåt försöker åstadkomma sådan skada. Har han eller hon innan skadan uppstått frivilligt avstått från att fullfölja gärningen, ska han eller hon inte dömas till ansvar. **Lag (2016:508).**

Paragrafen har ändrats på så sätt att även stämpling till grovt bedrägeri och grov utpressning kriminaliseras. Mot bakgrund av att det införs särskilda brottsbeteckningar för grov och ringa utpressning tydliggörs också att den möjlighet till straffrihet på grund av frivilligt tillbakaträdande som finns i 23 kap inte gäller utpressning i någon av de tre graderna.

10 kap

- 5 § Om någon, som på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan sköta en ekonomisk angelägenhet eller självständigt hantera en kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av en sådan angelägenhet eller uppgift, missbrukar sin förtroendeställning och därigenom skadar huvudmannen, döms han eller hon för **trolöshet mot huvudman** till böter eller fängelse i högst två år. Vad som har sagts nu gäller inte om gärningen är belagd med straff enligt 1-3 §§.

Om brottet är grovt döms för **grov trolöshet mot huvudman** till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om huvudmannen har tillfogats betydande eller synnerligen kännbar skada, om gärningsmannen har använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om **gärningen annars har varit av särskilt farlig art.**

Om någon som har fått till uppgift att sköta en rättslig angelägenhet för någon annan missbrukar sin förtroendeställning till förfång för huvudmannen, döms han eller hon enligt första stycket, även om angelägenheten inte är av ekonomisk eller teknisk art. **Lag (2016:508).**

I paragrafens andra stycke har införts brottsbeteckningen grov trolöshet mot huvudman. I samma stycke har införts kvalifikationsgrunden att gärningen annars har varit av särskilt farlig art till. Övriga kvalifikationsgrunder är, utöver att de ändras redak-

tionellt, oförändrade. Uppräkningen är inte uttömmande. Frågan om brottet ska bedömas som grovt ska avgöras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet.

- 9 § För försök till förskingring eller trolöshet mot huvudman och för försök, förberedelse eller stämpling till grov förskingring eller grov trolöshet mot huvudman döms det till ansvar enligt 23 kap. För förberedelse till grovt givande av muta döms det också till ansvar enligt 23 kap. **Lag (2016:508)**.

Paragrafen har ändrats på så sätt även stämpling till grov förskingring samt förberedelse och stämpling till grov trolöshet mot huvudman har kriminaliserats

11 kap

- 2 § **/Träder i kraft I:2016-11-01/** En gäldenär som vid konkurs, skuldsanering, F-skuldsanering eller förhandling om offentligt ackord uppsåtligen eller av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppger obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, döms, om uppgiften inte rättas innan den beedigas eller annars läggs till grund för förfarandet, för **försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning** till fängelse i högst två år.

För försvårande av exekutiv förrättning döms också en gäldenär som i samband med annan exekutiv förrättning uppsåtligen åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättning tas i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Om ett förtigande eller en oriktig uppgift enligt första stycket är utan betydelse för saken, eller om gäldenären vid konkurs hade rätt att vägra yttra sig och omständigheterna innebär en skälig ursäkt för honom eller henne, ska han eller hon inte dömas till ansvar.

Om ett brott som avses i denna paragraf har begåtts uppsåtligen och är grovt, döms för **grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning** till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningsmannen beedigat oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning. **Lag (2016:677)**.

Begreppet F-skuldsanering har införts i lagar som i olika sammanhang behandlar skuldsaneringsinstitutet. Dessa ändringar är endast en följd av att det framöver kommer att finnas två skuldsaneringsformer i den svenska insolvensrätten: skuldsanering enligt förslaget till ny skuldsaneringslag och F-skuldsanering enligt förslaget till lag om skuldsanering för företagare.

- 6 § För försök till oredlighet mot borgenärer enligt 1 § första stycket eller försök till sådan oredlighet enligt 1 § andra stycket som innebär att tillgång bortförs ur landet döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller i fall då ett sådant brott ska bedömas som grov oredlighet mot borgenärer. För förberedelse eller stämpling till grov oredlighet mot borgenärer eller förberedelse till grovt bokföringsbrott döms det också till ansvar enligt 23 kap. **Lag (2016:508)**.

Paragrafen har ändrats på så sätt att även förberedelse och stämpling till grov oredlighet mot borgenärer har kriminaliserats.

12 kap

- 5 § För försök eller förberedelse till grov skadegörelse och för försök till skadegörelse samt för underlåtenhet att avslöja eller förhindra grov skadegörelse döms det till ansvar enligt 23 kap. **Lag (2016:508)**.

Underlåtenhetsansvaret utvidgas till att omfatta även underlåtenhet att *förhindra* grov skadegörelse. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

13 kap

12 § För försök, förberedelse eller stämpling till mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, sabotage, grovt sabotage, kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage eller spridande av gift eller smitta eller till förgöring och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap. **Lag (2016:508)**.

Bestämmelsen har ändrats genom att underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att *förhindra* mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, sabotage, grovt sabotage, kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage eller spridande av gift eller smitta eller till förgöring. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

14 kap

7 § Den som anskaffar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar eller tar annan liknande befattning med falsk sedel eller falskt mynt som avses i 6 §, med uppsåt att det förfalskade ska prånglas ut, döms för **olovlig befattning med falska pengar** till fängelse i högst två år.

Är brottet ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst **sex** år. Lag (2016:348).

I tredje stycket har straffskalan för grovt brott ändrats genom att straffmaximum har höjts från fyra till sex år. Gränsdragningen mellan grovt brott och brott av normalgraden är inte avsedd att förändras genom den ändrade straffskalan.

13 § För försök eller förberedelse till urkundsförfalskning, grov urkundsförfalskning, hindrande av urkunds bevisfunktion, signaturförfalskning, penningförfalskning, märkesförfalskning, förfalskning av fast märke eller brukande av vad som förfalskats och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra penningförfalskning döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök till olovlig befattning med falska pengar som består i försök till anskaffande eller mottagande av det förfalskade. Skulle brottet, om det fullbordats, ha varit att anse som ringa, ska gärningen dock inte medföra ansvar. **Lag (2016:508)**.

Bestämmelsen har ändrats genom att underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att *förhindra* penningförfalskning. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

15 kap

7 § Den som, i annat fall än som avses i 6 §, hos åklagare, **Polismyndigheten** eller annan myndighet sanningslöst tillvitar någon annan en brottslig gärning, påstår besvärande omständighet eller förnekar friande eller mildrande omständighet, döms, om myndigheten ska ta upp anmälan i sådan sak, för **falsk tillvitelse** till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om han eller hon inte insåg men hade skälig anledning att anta att utsagan var sanningslös, döms för **vårdslös tillvitelse** till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag (2014:615).

Genom att det inte bara är utsagor som avges vid Polismyndigheten utan även sådana som avges vid andra myndigheter som har till uppgift att ta upp en anmälan omfattas även Säkerhetspolisen av regleringen utan att myndigheten uttryckligen pekats ut i paragrafen.

16 kap

15 § Den som genom oriktig uppgift att det föreligger fara för en eller flera människors liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom föranleder onödig säkerhetsåtgärd, döms för **falskt larm** till böter eller fängelse i högst ett år.

Är brott som avses i första stycket grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Den som genom missbruk av larm, nödsignal eller annan liknande anordning föranleder onödig utryckning av **Polismyndigheten**, kommunal organisation för räddningstjänst, ambulans, militär, sjöräddning eller annat organ för allmän bevakningstjänst, döms för **missbruk av larmanordning** till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag (2014:615).

I ett förtydligande syfte i tredje stycket har ordet polis bytts ut mot Polismyndigheten.

17 § För förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra myteri döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till grovt dobbleri, försök till sådant barnpornografibrott som avses i 10 a § första stycket och försök eller förberedelse till grovt barnpornografibrott. **Lag (2016:508)**.

Bestämmelsen har ändrats genom att underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att **förhindra** myteri. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett **bestämmande inflytande** i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningens ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

17 kap

1 § Den som med våld eller hot om våld förgriper sig på en **tjänsteman** i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga **tjänstemannen** till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i **myndighetsutövningen** eller för att hämnas för en sådan åtgärd döms för **våld eller hot mot tjänsteman** till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot en tjänsteman som tidigare har utövat myndighet för vad han eller hon har gjort eller underlåtit att göra i **myndighetsutövningen**.

Om brottet är grovt döms för **grovt våld eller hot mot tjänsteman** till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenatrupp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art. **Lag (2016:508)**.

I första stycket har ordet ”någon” ersatts med begreppet tjänsteman i beskrivningen av den straffbara gärningen där det används för att beteckna den person som gärningen riktas mot. Ändringen syftar till att förenkla lagtexten och innebär inte någon saklig ändring.

Brottets gradindelning ändras genom att det har införts en grov grad, med brottsbeteckningen grovt våld eller hot mot tjänsteman, samtidigt som den ringa graden tas bort och straffskalan för brottets normalgrad ändras. Vidare införs omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Av första stycket framgår den nya straffskalan för brottets normalgrad. Straffskalan, som tidigare var fängelse i högst fyra år, omfattar nu böter eller fängelse i högst två år. Sänkningen av straffminimum från fängelseminimum till bötesminimum är en följd av att brottets ringa grad tas bort.

Straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman är fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. I bestämmelsen anges tre kvalifikationsgrunder för grovt brott. Uppräkningen är inte uttömmande. Frågan om ett brott ska bedömas som grovt ska avgöras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet.

- 2 § Den som, på något annat sätt än som anges i 1 §, otillbörligen utför en gärning som syftar till att tvinga eller hindra en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller att hämnas för en åtgärd i myndighetsutövningen och som för tjänstemannen medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hotar med en sådan gärning, döms för **förgripelse mot tjänsteman** till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är grovt döms för **grov förgripelse mot tjänsteman** till fängelse i högst fyra år. **Lag (2016:508)**.

Paragrafen har ändrats genom att det införs en särskild brottsbeteckning för brottets grova grad.

- 10 § Den som med våld eller hot om våld angriper någon för att han eller hon gjort anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett utsaga hos en domstol eller annan myndighet eller för att hindra någon från en sådan åtgärd döms för **övergrepp i rättssak** till fängelse i högst fyra år. Detsamma gäller den som med någon annan gärning, som medför lidande, skada eller olägenhet, eller med hot om en sådan gärning angriper någon för att han eller hon avlagt vittnesmål eller annars avgett utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

Med domstol eller annan myndighet i första stycket avses även en dömande kammare eller ett annat organ i Internationella brottmålsdomstolen.

Om brottet är grovt döms för **grovt övergrepp i rättssak** till fängelse i lägst två och högst åtta år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om det har uppkommit eller funnits risk för betydande men för det allmänna eller någon enskild,

2. om gärningen har innefattat våld eller hot av allvarligt slag, eller
3. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Om brottet är ringa döms för **ringa övergrepp i rättsak** till böter eller fängelse i högst sex månader. **Lag (2016:508)**.

I paragrafen har införts brottsbeteckningarna grovt övergrepp i rättsak och ringa övergrepp i rättsak. Där har även införts omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Uppräkningen är inte uttömmande. Frågan om brottet ska bedömas som grovt ska avgöras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet.

- 16 § För försök eller förberedelse till våld eller hot mot tjänsteman, grovt våld eller hot mot tjänsteman, grov förgripelse mot tjänsteman, övergrepp i rättsak, grovt övergrepp i rättsak eller främjande av flykt döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för stämpling till grovt våld eller hot mot tjänsteman, grov förgripelse mot tjänsteman, övergrepp i rättsak eller grovt övergrepp i rättsak. **Lag (2016:508)**.

Paragrafen har ändrats i två avseenden. För det första anpassas bestämmelsens utformning till den gradindelning som sker av brottet våld eller hot mot tjänsteman, så att det av bestämmelsen framgår att även grovt våld eller hot mot tjänsteman är kriminaliserat på försöks- och förberedelsestadiet. För det andra kriminaliseras även stämpling till grovt våld eller hot mot tjänsteman liksom försök, förberedelse och stämpling till grov förgripelse mot tjänsteman, övergrepp i rättsak och grovt övergrepp i rättsak.

18 kap

- 7 § För försök, förberedelse eller stämpling till uppror eller väpnat hot mot laglig ordning, för underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott och för försök till brott mot medborgerlig frihet eller svikande av försvarsplikt döms det till ansvar enligt 23 kap. **Lag (2016:508)**.

Bestämmelsen har ändrats genom att underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att förhindra uppror eller väpnat hot mot laglig ordning. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

19 kap

- 5 § Den som, för att gå främmande makt tillhanda, obehörigen anskaffar, befordrar, lämnar eller röjer uppgift om försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverknings sätt, underhandlingar, beslut eller något förhållande i övrigt vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet döms, vare sig uppgiften är riktig eller inte, för *spioneri* till fängelse i högst sex år.

Detsamma ska gälla, om någon i samma syfte obehörigen framställer eller tar befattning med skrift, teckning eller annat föremål som innefattar sådan uppgift. **Lag (2014:383)**.

I huvudsak består förändringarna i att ”rikets” har ersatts med ”Sveriges” och att totalförsvaret inte längre särskilt anges. Ändringen är inte avsedd att påverka totalförsvarets betydelse vid en men-bedömning.

- 7 § Den som, utan syfte att gå främmande makt tillhanda, begår gärning som avses i 5 § döms, om uppgiften rör något förhållande av hemlig natur, för **obehörig befattning med hemlig uppgift** till böter eller fängelse i högst två år. **Lag (2014:383)**.

Ändringarna är endast av språkligt slag och syftar till att tydliggöra straffbestämmelsens tillämpningsområde.

- 9 § Den som av grov oaktsamhet befordrar, lämnar eller röjer sådan uppgift som avses i 7 § döms för **vårdslöshet med hemlig uppgift** till böter eller fängelse i högst ett år eller, om Sverige var i krig, till böter eller fängelse i högst två år. Lag (2014:383).

Straffskalan har ändrats så att det i ett normalfall, dvs när Sverige inte är i krig, är möjligt att döma till böter eller fängelse i högst ett år.

- 10 § Den som, för att gå främmande makt tillhanda, **hemligen eller med användande av svikliga medel** antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för **olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige** till fängelse i högst två år.

Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Lag (2014:383).

I paragrafen, som innehåller en ny straffbestämmelse, kriminaliseras underrättelseverksamhet som syftar till anskaffande av sådana uppgifter som avses i spioneribestämmelsen. Straffbestämmelsen är utformad med den tidigare gällande 10 § som förebild och har rekvisit som i huvudsak stämmer överens med vad som gäller för andra former av olovlig underrättelseverksamhet.

- 10 a § Den som, för att gå främmande makt tillhanda, här i landet antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för den främmande makten kan medföra men för annan främmande makts säkerhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för **olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt** till böter eller fängelse i högst ett år.

Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Lag (2014:383).

Paragrafen är ny och innehåller den straffbestämmelse som tidigare fanns i 10 § första stycket.

- 10 b § Den som, med uppsåt att gå främmande makt tillhanda, här i landet hemligen eller med användande av svikliga eller otillbörliga medel antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om någon annans personliga förhållanden eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för **olovlig underrättelseverksamhet mot person** till fängelse i högst ett år.

Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Lag (2014:383).

Paragrafen är ny och innehåller den straffbestämmelse som tidigare fanns i 10 § andra stycket.

- 14 § För försök, förberedelse eller stämpling till högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot person döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till obehörig befattning med hemlig uppgift. Som stämpling till högförräderi ska även anses att träda i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att sådant brott kan begås.

Den som underlåter att avslöja eller förhindra högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri eller grov obehörig befattning med

hemlig uppgift döms till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller även om han eller hon inte insett men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick. **Lag (2016:508)**.

Bestämmelsen har ändrats genom att underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att *förhindra* högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

16 § Olovlig underrättelseverksamhet **mot främmande makt**, tagande av utländskt understöd eller olovlig värvning eller försök, förberedelse eller stämpling till olovlig underrättelseverksamhet **mot främmande makt** får inte utan regeringens förordnande åtalas av åklagare.

Gärning som avses i 3 eller 4 kap. och innebär sådan kränkning av främmande makt som anges i 11 § får inte heller åtalas av åklagare utan förordnande av regeringen eller den regeringen bemyndigat därtill. Detsamma gäller försök, förberedelse, stämpling eller underlåtenhet att avslöja sådan gärning. Lag (2014:383).

Till följd av ändringarna i paragrafen gäller inte längre något krav på åtalsförordnande av regeringen för brottet olovlig underrättelseverksamhet mot person.

21 kap

15 § För försök, förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja **eller förhindra** rymning samt för försök, förberedelse eller stämpling till våld eller hot mot förman döms det till ansvar enligt 23 kap.

För medverkan till tjänstebrott får dömas endast den som därigenom åsidosatt tjänsteplikt. **Lag (2016:508)**.

Bestämmelsen har ändrats genom att underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att *förhindra* rymning. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

22 kap

6§ Upphävd genom lag (2014:407).

6 a § Den som

1. utvecklar, producerar eller på annat sätt förvärvar, lagrar eller bibehåller kemiska vapen eller överför, direkt eller indirekt, kemiska vapen till någon,
2. använder kemiska vapen,
3. deltar i militära förberedelser för användning av kemiska vapen, eller
4. använder ämnen för kravallbekämpning som en metod för krigföring döms för **olovlig befattning med kemiska vapen** till fängelse i högst fyra år, om gärningen inte är att bedöma som krigsförbrytelse enligt lagen (2014:406) om straff för folk-mord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

Som kemiska vapen enligt första stycket 1 – 3 skall anses sådant som definieras som kemiska vapen i Förenta nationernas konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring.

Är brottet grovt, döms till fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen varit ägnad att i väsentlig grad bidra till utveckling, produktion eller spridning av kemiska vapen eller till att sådana vapen används mot människor. Lag (2014:407).

I första stycket anges att paragrafen inte ska tillämpas om gärningen är att bedöma som krigsförbrytelse enligt lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Ändringen görs till följd av att bestämmelsen om folkrättsbrott i 6 § upphävs.

6 b § Den som använder, utvecklar, tillverkar, förvärvar, innehar eller överlåter antipersonella minor (truppminor), döms för **olovlig befattning med minor** till fängelse i högst fyra år, om gärningen inte är att bedöma som krigsförbrytelse enligt lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser

Första stycket gäller endast minor som avses i konventionen den 18 september 1997 om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring

Sådan befattning med minor som är tillåten enligt den konvention som avses i andra stycket utgör inte brott

Är brottet grovt döms till fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen väsentligt bidragit till att minor kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa. Lag (2014:407).

I första stycket anges att paragrafen inte ska tillämpas om gärningen är att bedöma som krigsförbrytelse enligt lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Ändringen görs till följd av att bestämmelsen om folkrättsbrott i 6 § upphävs.

6 c § Träder i kraft I: den dag regeringen bestämmer

Den som i strid med Förenta nationernas fördrag om fullständigt förbud mot kärnsprängningar deltar i eller på annat sätt medverkar till utförandet av en kärnvapenprovsprängning eller någon annan kärnsprängning döms för **olovlig kärnsprängning** till fängelse i högst fyra år, om gärningen inte är att bedöma som krigsförbrytelse enligt lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

Är brottet grovt, döms till fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen haft stor betydelse för kärnsprängningen eller om gärningen inneburit fara för människor eller för egendom av särskild betydelse. Lag (2014:408).

I första stycket anges att paragrafen inte ska tillämpas om gärningen är att bedöma som krigsförbrytelse enligt lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Ändringen görs till följd av att bestämmelsen om folkrättsbrott i 22 kap. 6 § brottsbalken upphävs.

7 § För försök, förberedelse eller stämpling till landsförräderi eller landssvek döms det till ansvar enligt 23 kap. Som stämpling ska även anses att träda i förbindelse med fienden för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att något av dessa brott begås. För förberedelse eller stämpling under tid då landet hotas av krig, ockupation eller andra fientligheter ska det dömas till ansvar trots att fientligheter inte brutit ut.

Den som underlåter att avslöja eller förhindra landsförräderi eller landssvek ska dömas till ansvar enligt 23 kap. Till ansvar för underlåtenhet att avslöja landsförräderi eller landssvek ska även den dömas som inte insett men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick. **Lag (2016:508).**

Bestämmelsen har ändrats genom att underlåtenhetsansvaret utvidgas till att även omfatta underlåtenhet att *förhindra* landsförräderi eller landssvek. Bestämmelsen utgör en sådan särskild föreskrift som enligt 23:6 andra stycket krävs för att den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för underlåtenhet att förhindra ett visst brott.

7 § / Träder i kraft I: den dag regeringen bestämmer/

För försök, förberedelse eller stämpling till landsförräderi eller landssvek döms det till ansvar enligt 23 kap. Som stämpling ska även anses att träda i förbindelse med fienden för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att något av dessa brott begås. För förberedelse eller stämpling under tid då landet hotas av krig, ockupation eller andra fientligheter ska det dömas till ansvar trots att fientligheter inte brutit ut.

Den som underlåter att avslöja eller förhindra landsförräderi eller landssvek ska dömas till ansvar enligt 23 kap. Till ansvar för underlåtenhet att avslöja landsförräderi eller landssvek ska även den dömas som inte insett men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick.

För försök eller förberedelse till olovlig kärnsprängning ska det dömas till ansvar enligt 23 kap. **Lag (2016:509).**

8 § Upphävd genom SFS 2014:407.

23 kap

2 § Den som, med uppsåt att utföra eller främja brott,

1. tar emot eller lämnar pengar eller annat som betalning för ett brott eller för att täcka kostnader för utförande av ett brott, eller
2. skaffar, tillverkar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar, sammanställer eller tar annan liknande befattning med något som är särskilt ägnat att användas som hjälpmedel vid ett brott,

ska i de fall det särskilt anges dömas för förberedelse till brottet, om han eller hon inte har gjort sig skyldig till fullbordat brott eller försök.

I de fall det särskilt anges döms för stämpling till brott. Med stämpling förstås att någon i samråd med någon annan beslutar gärningen eller att någon söker anstifta någon annan eller åtar eller erbjuder sig att utföra den.

Straffet för förberedelse eller stämpling ska bestämmas under den högsta och får sättas under den lägsta gräns som gäller för fullbordat brott. Högre straff än fängelse i två år får bestämmas endast om fängelse i sex år eller mer kan följa på det fullbordade brottet.

Om faran för att brottet skulle fullbordas var ringa eller om gärningen med hänsyn till andra omständigheter är mindre allvarlig, ska det inte dömas till ansvar. **Lag (2016:508).**

Paragrafen har ändrats i två avseenden. Den första ändringen, i tredje stycket, avser straffskalan. Där anges att högre straff än fängelse i två år får bestämmas om fängelse i sex år eller mer – i stället för som tidigare åtta år eller mer – kan följa på det fullbordade brottet. Den andra ändringen innebär att den ansvarsfrihetsregel som finns

i paragrafens sista stycke utvidgas till att omfatta inte bara situationer där faran för fullbordan är ringa utan också andra situationer där gärningen är mindre allvarlig. Vid bedömningen av om gärningen ska vara ansvarsfri bör, vid sidan av vad som sedan tidigare gäller, hänsyn framförallt tas till det avsedda brottets straffvärde.

6 § Den som underlåter att i tid anmäla eller annars avslöja ett förestående eller pågående brott ska, i de fall det är särskilt föreskrivet, dömas för underlåtenhet att avslöja brottet enligt vad som är föreskrivet för den som medverkat endast i mindre mån till sådant brott. Högre straff än fängelse i två år får dock inte dömas ut. I de fall det är särskilt föreskrivet ska för underlåtenhet att avslöja brott även den dömas som inte haft uppsåt till men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick.

Den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska, i de fall det är särskilt föreskrivet, dömas för underlåtenhet att förhindra brottet enligt första stycket.

För underlåtenhet att förhindra brott döms också en förälder eller annan uppfostrare eller förmyndare som underlåter att hindra den som står under hans eller hennes vård eller lydnad från att begå brott.

Ansvar för underlåtenhet att avslöja eller förhindra brott förutsätter att

1. gärningen har fortskridit så långt att den är straffbar, och
2. brottet kan avslöjas eller förhindras utan fara för den handlande eller för någon annan och, i fall som avses i tredje stycket, att brottet kan förhindras utan anmälan till myndighet. *Lag (2016:508).*

Paragrafen har ändrats i tre avseenden. Genom den första ändringen har införts ett nytt andra stycke där en ny form av underlåtenhet att förhindra brott kriminaliseras. Det tidigare andra stycket flyttas till tredje stycket. Ansvar enligt den nya bestämmelsen i andra stycket träffar den som har ett *bestämmande inflytande* i en sammanslutning och som, i de fall det är särskilt föreskrivet, underlåter att förhindra brott som begås *inom ramen för sammanslutningen*. För straffansvar krävs inte att det kan bevisas att en sammanslutning är att hänföra till den organiserade brottsligheten eller annars är kriminell. Ansvaret omfattar endast uppsåtliga brott (jfr sista mening i första stycket).

Genom den andra ändringen justeras bestämmelsen i tredje stycket om föräldrars, andra uppfostrares eller förmyndares ansvar att hindra den som står under dessa personers vårdnad från att begå brott. Orden ”i annat fall än första stycket avser” stryks i syfte att förtydliga att föräldrars m.fl. ansvar att förhindra brott gäller alla brott.

Genom den tredje ändringen flyttas undantaget för fall där avslöjandet eller förhindrandet inte kan ske utan fara till bestämmelsens sista stycke. Undantaget, som gäller även för de personer som omfattas av det nya underlåtenhetsbrottet, utvidgas till att omfatta också fara för andra personer än den handlande eller någon honom eller henne närstående. Ansvarsfrihet bör kunna aktualiseras om det föreligger konkreta hot om allvarliga repressalier mot gm eller någon annan. Ansvarsfrihet bör också i vissa fall kunna aktualiseras om ett avslöjande

Av bestämmelsen i sista stycket framgår också att, till skillnad från vad som gäller för föräldrar, andra uppfostrare och förmyndare, ansvar för personer med ett bestämmande inflytande i en sammanslutning att förhindra brott inte förutsätter att förhindrandet kunnat ske utan anmälan till myndighet.

27 kap

6 § Om den dömde inte iakttar vad som åligger honom eller henne enligt den villkorliga domen, får rätten, under förutsättning att en åklagare före prövotidens utgång väcker talan om det, efter omständigheterna

1. besluta att varning ska meddelas den dömde,
2. meddela föreskrift enligt 5 § eller ändra tidigare meddelad föreskrift,
3. undanröja den villkorliga domen och bestämma annan påföljd för brottet

Åtgärd enligt första stycket 1 eller 2 får inte beslutas efter prövotidens utgång.

Om den villkorliga domen undanröjs, ska rätten, när den nya påföljden bestäms, ta skälig hänsyn till böter som dömts ut enligt 2 § och till vad den dömde undergått till följd av föreskrift om samhällstjänst. I ett sådant fall får rätten döma till fängelse på kortare tid än som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket lämnats i domen ska rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms. **Lag (2016:491).**

Paragrafen har ändrats genom att en hänvisning i tredje stycket till 34:5 har utgått.

Det är en följd av ändringarna i 34 kap. som innebär att möjligheterna att i en konsumtionsdom förena en tidigare utdömd villkorlig dom med förstärkande inslag har slopats

28 kap

7 § Om den dömde inte iakttar vad som åligger honom eller henne till följd av domen på skyddstillsyn, får övervakningsnämnden, utöver att meddela föreskrift enligt 26 kap. 15 § eller fatta beslut i fråga som avses i 37 kap. 7 § första stycket,

1. besluta att varning ska meddelas den dömde, eller
2. besluta om övervakning av den dömde under viss tid efter det att ett år av prövotiden har förflutit, dock längst till prövotidens utgång

Om övervakningsnämnden bedömer att övervakning som beslutats enligt första stycket 2 inte längre är påkallad, får nämnden besluta att övervakningen ska upphöra.

Åtgärd som avses i första stycket får inte beslutas av övervakningsnämnden efter prövotidens utgång. **Lag (2016:491).**

Paragrafen har ändrats genom att en tidigare hänvisning i andra stycket till 34 kap. 6 § har utgått. Det är en följd av ändringarna i 34 kap. som innebär att möjligheterna att i en konsumtionsdom förena en tidigare meddelad dom på skyddstillsyn med förstärkande inslag har slopats

9 § Om skyddstillsynen undanröjs, ska rätten bestämma en annan påföljd för brottet och då ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut enligt 2 eller 3 §. I ett sådant fall får rätten döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket eller 6 a § första stycket lämnats i domen ska rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms.

Om det inte finns tillräckliga skäl för att undanröja skyddstillsynen, får rätten i stället besluta om åtgärd som avses i 7 §. En sådan åtgärd får inte beslutas efter prövotidens utgång. **Lag (2016:491).**

Tidigare fanns en hänvisning till 34 kap. 6 § i första stycket. Den har utgått som en följd av ändringarna i 34 kap. som innebär att möjligheterna att i en konsumtionsdom förena en tidigare dom på skyddstillsyn med vissa förstärkande inslag har slopats.

29 kap

- 5 § Vid straffmätningen ska rätten utöver brottets straffvärde i skäligen omfattning beakta
1. om den tilltalade till följd av brottet drabbats av allvarlig kroppsskada,
 2. om den tilltalade till följd av hög ålder eller dålig hälsa skulle drabbas oskäligt hårt av ett straff utmätt efter brottets straffvärde,
 3. om en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid förflutit sedan brottet begicks,
 4. om den tilltalade efter förmåga försökt förebygga, avhjälpa eller begränsa skadliga verkningar av brottet,
 5. om den tilltalade frivilligt angett sig eller lämnat uppgifter som är av väsentlig betydelse för utredningen av brottet,
 6. om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet utvisas ur riket,
 7. om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet blir eller kan antas bli avskedad eller uppsagd från anställning eller drabbas av annat hinder eller synnerlig svårighet i yrkes- eller näringsutövning,
 8. om ett straff utmätt efter brottets straffvärde skulle framstå som oproportionerligt strängt med hänsyn till andra rättsliga sanktioner till följd av brottet eller
 9. om någon annan omständighet påkallar att den tilltalade får ett lägre straff än brottets straffvärde motiverar.

Föreligger omständighet som avses i första stycket, får rätten, om särskilda skäl påkallar det, döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet. Lag (2015:78)

De tre första punkterna innefattar omständigheter som gm inte har kontroll över och som det är orimligt att bortse från vid påföljdsbestämningen. De omständigheter som räknas upp i punkterna 4 och 5 grundar sig på att gm genom någon form av frivilligt handlande efter brottet gett uttryck för ett avståndstagande från den brottsliga handlingen och därigenom framstår som mindre klandervärd. Innehållet i de tre därpå följande punkterna tar sikte på sanktionskumulation. Stycket avslutas med en mer öppet formulerad punkt som ger domstolen möjlighet att ta skäligen hänsyn även till andra omständigheter än de uppräknade.

30 kap

- 3 § När någon döms för flera brott, ska rätten döma till en gemensam påföljd för brotten, om inte något annat är föreskrivet.

Om det finns särskilda skäl, får rätten för ett eller flera brott döma till böter och samtidigt döma till annan påföljd för brottsligheten i övrigt. Vidare får rätten döma till fängelse för ett eller flera brott samtidigt som den dömer till villkorlig dom eller skyddstillsyn för brottsligheten i övrigt.

När högre rätt dömer för brott som prövats i flera domar i lägre rätt, ska brottsligheten i varje sådan dom leda till en särskild påföljd. **Lag (2016:491).**

Paragrafen har ändrats genom att ett nytt tredje stycke har tillförts som innehåller bestämmelser om påföljd i högre rätt när domstolen dömer för brott som prövats i flera domar i lägre rätt. Enligt den nya bestämmelsen i tredje stycket ska högre rätt vid samtidig överprövning av flera underrättsdomar döma ut en påföljd för brottsligheten i varje dom. Rätten har då möjlighet att tillämpa 34:3 och 4 BrB.

32 kap

2 § Den som är under tjuogoett år och som begått brott får dömas till ungdomstjänst om påföljden är lämplig med hänsyn till hans eller hennes person och övriga omständigheter. Den som döms till ungdomstjänst ska åläggas att utföra oavlönat arbete och delta i annan särskilt anordnad verksamhet i lägst tjuogo och högst etthundrafemtio timmar.

Den som är över arton år får dömas till ungdomstjänst endast om det finns särskilda skäl för det.

Rätten får döma till ungdomstjänst om påföljden kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och den unges tidigare brottslighet och det inte finns skäl för att döma till ungdomsvård. I valet mellan ungdomstjänst och böter ska ungdomstjänst väljas om den påföljden inte är alltför ingripande. Lag (2015:80).

I första stycket har kravet på att den unge ska samtycka till ungdomstjänst utgått.

4 § Om den dömde i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne enligt en föreskrift vid ungdomsvård om att han eller hon ska följa ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst, får rätten på talan av åklagare undanröja en annan påföljd än böter som dömts ut för brottet och bestämma en ny påföljd för detta. I stället för att undanröja påföljden får dock rätten meddela den dömde en varning, om det är en tillräcklig åtgärd.

Om, av annat skäl än som anges i första stycket, den planerade vården eller de planerade åtgärderna enligt ett ungdomskontrakt eller en vårdplan inte kommer till stånd eller vården eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som planerats i kontraktet eller vårdplanen, får rätten på talan av åklagare undanröja en annan påföljd än böter som dömts ut för brottet och bestämma en ny påföljd för detta. Detsamma gäller om, av annat skäl än som anges i första stycket, en dom på ungdomstjänst inte till väsentlig del kan fullgöras inom skälig tid.

Om mer än en påföljd undanröjs får rätten bestämma en gemensam påföljd för den samlade brottsligheten.

Om rätten beslutar om undanröjande enligt första eller andra stycket ska den, när den nya påföljden bestäms, ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den undanröjda påföljden eller de undanröjda påföljderna och till böter som har dömts ut enligt 3 § första stycket 2. Lag (2016:491).

Paragrafen har ändrats genom att ett nytt tredje stycke har infogats vilket innehåller bestämmelser om *gemensam påföljd* efter undanröjande enligt denna paragraf. Det tidigare tredje stycket återfinns som ett nytt fjärde stycke. Genom ändringen införs en möjlighet för rätten att bestämma en gemensam påföljd för den samlade brottsligheten om mer än en påföljd undanröjs.

33 kap

6 § Om någon döms till fängelse på viss tid eller till slutet ungdomsvård eller om rätten med tillämpning av 34 kap. 3 § beslutar att sådan påföljd ska avse ytterligare brott, och den dömde på grund av misstanke om brott som prövats genom dom i målet har varit berövad friheten på ett sätt som enligt 19 a § första stycket lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. får tillgodoräknas som tid under vilken påföljden verkställts i anstalt eller vid ett särskilt ungdomshem, får rätten besluta att påföljden ska anses helt verkställd genom frihetsberövandet. En förutsättning för ett sådant beslut är att den tid som den utdömda påföljden överstiger frihetsberövandet med är ringa.

Om rätten undanröjer en villkorlig dom, en skyddstillsyn, en ungdomsvård eller en ungdomstjänst och i stället dömer till fängelse på viss tid eller till slutet ungdomsvård, gäller första stycket även i fråga om sådana frihetsberövanden som anges i 19 a § andra stycket lagen om beräkning av strafftid m.m.

Om någon döms till böter eller ungdomstjänst och på grund av misstanke om brott som prövats genom dom i målet har varit berövad friheten på ett sätt som enligt första stycket får tillgodoräknas som verkställighet av påföljd, får rätten besluta att påföljden ska anses helt eller delvis verkställd genom frihetsberövandet. **Lag (2016:491).**

34 kap Ny påföljdsbestämning efter tidigare dom

Kapitlet innehåller bestämmelser om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. Det har i stora delar skrivits om och har en ny rubrik. Ändringarna innebär i sak bl.a. att en åtskillnad har gjorts mellan ny och nyupptäckt brottslighet. Det innebär också att ny påföljd ska vara huvudregel vid ny påföljdsbestämning efter tidigare dom samt att möjligheterna att meddela konsumtionsdom samt att undanröja en tidigare utdömd påföljd och döma till ny gemensam påföljd har begränsats. Vidare har bestämmelserna i kapitlet gjorts tillämpliga också på påföljderna ungdomsvård och ungdomstjänst.

- 1 § Om den som har dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, slutet ungdomsvård, ungdomsvård eller ungdomstjänst har begått ett annat brott före domen (nyupptäckt brott) eller om den dömda begår ett nytt brott efter domen men innan påföljden helt har verkställts eller annars upphört (nytt brott), ska rätten bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten.

I stället för att bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten får rätten, i de fall som avses i 3 och 4 §§, besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den brottsligheten, eller undanröja den utdömda påföljden och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten.

Undergår den dömda fängelse på livstid får rätten endast besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den tillkommande brottsligheten. **Lag (2016:491).**

- 2 § När rätten dömer till en ny påföljd för ett nyupptäckt brott ska den när påföljden bestäms iakta att påföljderna tillsammans inte överstiger vad som skulle ha dömts ut för den samlade brottsligheten. Rätten får då döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet. **Lag (2016:491).**

- 3 § Rätten får besluta att en tidigare utdömd påföljd ska avse också tillkommande brottslighet. Ett sådant beslut får meddelas endast om det är fråga om nyupptäckt brottslighet som i jämförelse med den brottslighet som omfattas av den tidigare domen med hänsyn till påföljden är utan nämnvärd betydelse.

Är den tidigare påföljden slutet ungdomsvård, ungdomsvård eller ungdomstjänst, får rätten, om det finns särskilda skäl för det, även i andra fall besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den tillkommande brottsligheten. **Lag (2016:491).**

- 4 § Rätten får undanröja en tidigare utdömd påföljd och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten. Ett sådant beslut får meddelas endast om det finns särskilda skäl för det samt den tidigare domen har fått laga kraft och dom meddelas innan den tidigare påföljden helt har verkställts.

När påföljden för den samlade brottsligheten bestäms, ska rätten ta skälig hänsyn till vad den dömda har undergått till följd av den tidigare domen. Rätten får då döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet.

Om fängelse döms ut och en uppgift som avses i 27 kap. 2 a § andra stycket, 28 kap. 2 a § andra stycket eller 28 kap. 6 a § första stycket har lämnats, ska detta beaktas när straffets längd bestäms. **Lag (2016:491).**

5 § Tillämpas 1 § första stycket eller 3 § i fråga om någon som villkorligt frigivits från fängelse, ska, om brottet har begåtts under prövotiden, den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förklaras förverkad om inte särskilda skäl talar mot det. Som särskilda skäl för att inte förverka eller för att förverka endast en del av villkorligt medgiven frihet får rätten beakta

1. om den nya brottsligheten i förhållande till den tidigare är av lindrig beskaffenhet,
2. om lång tid har förflutit mellan brotten,
3. om ett förverkande annars skulle framstå som oskäligt

Om rätten inte beslutar om förverkande enligt första stycket, får den besluta om åtgärd som avses i 26 kap. 18 § eller förlänga prövotiden med högst ett år utöver den tid som följer av 26 kap. 10 §.

En åtgärd enligt tredje stycket får beslutas endast före prövotidens utgång. Förverkande får beslutas endast om frågan tas upp i ett mål där den frigivne häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång. **Lag (2016:491).**

6 § Om rätten med tillämpning av 3 § genom dom som fått laga kraft har beslutat att fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, sluten ungdomsvård, ungdomsvård eller ungdomstjänst som dömts ut i tidigare mål ska avse ytterligare brott, och om den tidigare påföljden ändras av högre rätt genom dom som får laga kraft, ska frågan om påföljd för den tillkommande brottsligheten efter anmälan av åklagare prövas på nytt. Detsamma ska gälla, när påföljd avseende fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller sluten ungdomsvård bestämts med tillämpning av 2 § och den tidigare påföljden ändras.

Visar det sig, när en dom på fängelse på viss tid eller sluten ungdomsvård ska verkställas, att den dömda begått brottet före det att en påföljd som han eller hon dömts till för något annat brott har dömts ut, och framgår det inte av domarna att den andra påföljden har beaktats, ska, sedan domarna fått laga kraft, rätten efter anmälan av åklagare med tillämpning av 2 § bestämma vad den dömda ska undergå till följd av den dom som sist ska verkställas. **Lag (2016:491).**

7 § Har en skyddstillsyn förenats med fängelse enligt 28 kap. 3 §, ska den utdömda fängelsepåföljden vid tillämpningen av detta kapitel anses som en del av skyddstillsynen. **Lag (2016:491).**

8 § Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av en dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den andra statens lagstiftning inte ske för alla brotten, ska rätten, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt utdömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som föreskrivs i första stycket ska även gälla då fråga uppkommer om att en svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott ska verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, men det finns hinder mot verkställighet enligt den andra statens lagstiftning i fråga om något eller några av brotten. **Lag (2016:491).**

- 9 § har upphört att gälla enligt lag (1981:211).
10 – 11 § § har upphört att gälla enligt lag (2016:491).
12 § har upphört att gälla enligt lag (1979:680)
13 § har upphört att gälla enligt lag (1981:211).
14 – 17 §§ har upphört att gälla enligt lag (1975:667).
18 § har upphört att gälla enligt lag (2016:491).

35 kap

2 § Bestämmelserna i detta kapitel om bortfallande av påföljd gäller inte för

1. mord eller dråp enligt 3 kap. 1 eller 2 §,
2. folkmord, brott mot mänskligheten eller grov krigsförbrytelse enligt 1, 2 eller 11 § lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser
3. terroristbrott enligt 3 § 1 eller 2 jämförd med 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, eller
4. försök till dessa brott.

Har någon begått brott som avses i första stycket innan han eller hon fyllt tjuogoett år, gäller dock bestämmelserna om bortfallande av påföljd i detta kapitel. Lag (2014:407).

36 kap

1 b § Döms någon för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i fyra år eller mer och har brottet varit av beskaffenhet att kunna ge utbyte, ska även i annat fall än som avses i 1 § egendom förklaras förverkad, om det framstår som klart mera sannolikt att den utgör utbyte av brottslig verksamhet än att så inte är fallet. I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat.

Har brottet varit av beskaffenhet att kunna ge utbyte, gäller första stycket också om någon döms för

1. dataintrång, utnyttjande av barn för sexuell posering, tagande av muta, givande av muta eller barnpornografibrott enligt 16 kap. 10 a § första stycket 1–4,
2. narkotikabrott enligt 1 § narkotikastrafflagen (1968:64) eller olovlig befattning med narkotikaprekursorer enligt 3 b § första stycket samma lag,
3. dopningsbrott enligt 3 § första stycket lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
4. narkotikasmuggling enligt 6 § första stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
5. människosmuggling enligt 20 kap. 8 § första stycket utlänningslagen (2005:716) eller organiserande av människosmuggling enligt 20 kap. 9 § första stycket samma lag, eller
6. något annat brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer och som har utgjort led i en brottslighet som utövats i organiserad form.

Vad som sägs om förverkande i första och andra styckena gäller också om någon döms för försök, förberedelse eller stämpling till ett brott som avses där.

Förverkande enligt denna paragraf får inte beslutas om det är oskäligt. Lag (2016:486).

Enligt första stycket framgår att om någon döms för ett brott för vilket är föreskrivet fängelse i fyra år eller mer får utvidgat förekanke ske. Att maximistraffet uppgår till den angivna nivån är tillräckligt. Därutöver krävs att brottet är av sådan art att det *kan*

ge utbyte. Det saknar betydelse om vederbörande döms som gm eller som anstiftare eller medhjälpare. Till följd av lagändringen kommer vissa av de brott som i paragrafens andra stycke tidigare i särskild ordning pekats ut som förverkandeutlösande att i stället träffas av första stycket. Dessa brott är människohandel (mindre grovt brott), koppleri, ocker (grovt brott), olovlig befattning med falska pengar (grovt brott) och grovt dobbleri.

Enligt den nya sjätte punkten ska utvidgat förverkande kunna utlösas även av andra brott än dem som särskilt anges i övriga punkter i andra stycket. Förutsättningarna för detta är dels:

1. att det för brottet är föreskrivet fängelse i två år eller mer och
2. att brottet har utgjort led i en brottslighet som utövats i organiserad form.

Med brottslighet som utövats i organiserad form avses brottslighet som har begåtts inom ramen för en struktur där flera personer samverkat under en inte helt obetydlig tidsperiod för att begå brott.

5 § Förverkande till följd av ett brott av egendom eller dess värde får, om inte annat har föreskrivits, ske hos

- a. gärningsmannen eller annan som medverkat till brottet,
- b. den i vars ställe gärningsmannen eller annan medverkande var,
- c. den som genom brottet beretts vinning eller näringsidkare som avses i 4 §,
- d. den som efter brottet förvärvat egendomen genom bodelning eller på grund av arv eller testamente eller genom gåva eller som efter brottet förvärvat egendomen på annat sätt och därvid haft vetskap om eller skäligen anledning till antagande om egendomens samband med brottet.

Tillhörde egendomen vid brottet inte någon av dem som anges i första stycket a–c, får den inte förklaras förverkad. Egendom som enligt 1 c § ska anses som utbyte får dock förklaras förverkad om den egendom, som den förverkade egendomen trätt i stället för, vid brottet tillhörde någon av dem som anges i första stycket a–c. Lag (2016:486).

Första stycket har ändrats på så sätt att det i ingressen till den punktvisa uppställningen numera inte anges att det ska vara fråga om förverkande ”enligt 1 och 2– 4 §§”. Någon saklig förändring är inte avsedd.

14 § Är det på grund av den brottsliges död eller av annan orsak inte längre möjligt att döma ut påföljd, får egendom förklaras förverkad eller företagsbot åläggas på grund av brottet eller åtgärd föreskrivas till förebyggande av missbruk endast om stämning i mål om detta delgetts inom fem år från det att brottet begicks.

En talan om förverkande av utbyte av ett brott eller av egendom som använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott får dock alltid prövas om stämning i mål om förverkande delgetts inom ett år från det att den omständighet inträffade som medför att påföljd inte längre kan dömas ut.

En talan enligt första eller andra stycket får väckas av åklagare endast om det är påkallat från allmän synpunkt. I fall som avses i första och andra styckena ska vad som sägs i 35 kap. 3 § ha motsvarande tillämpning. Lag (2016:486).

Första stycket har moderniserats språkligt. Andra stycket är nytt. Tredje stycket utgörs dels av den tidigare sista meningen i första stycket, dels av det tidigare andra stycket.